Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 11 Tz 17/2011, ECLI:CZ:NS:2011:11.TZ.17.2011.1

Číslo: 7/2012

Právní věta:

V rozhodnutí podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. o povinnosti odsouzeného nahradit odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem soud uloží odsouzenému, který nemá nárok na bezplatnou obhajobu, povinnost zaplatit státu stejnou částku, jakou soud předtím podle § 151 odst. 2 tr. ř. pravomocně přiznal tomuto obhájci a posléze mu ji i vyplatil, tj. nejen částku představující odměnu obhájce a náhradu jeho hotových výdajů, ale i částku připadající na daň z přidané hodnoty, pokud je obhájce plátcem této daně, a má tedy povinnost odvést ji státu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.03.2011

Spisová značka: 11 Tz 17/2011

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odměna ustanoveného obhájce

Předpisy: § 151 odst. 2 tr. ř.
§ 152 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch obviněného L. S., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. září 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 25 T 23/2010, podle § 268 odst. 2 tr. ř. rozhodl tak, že :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. září 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které mu předcházelo, v ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněného L. S.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, bylo v trestní věci odsouzeného L. S. podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. rozhodnuto tak, že odsouzený je povinen zaplatit

státu částku ve výši 4950 Kč, kterou soud uhradil ustanovené obhájkyni JUDr. I. S. jako odměnu za jeho obhajobu a náhradu hotových výdajů. Jak se podává z odůvodnění tohoto usnesení, v trestním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 3 byla odsouzenému L. S. ustanovena obhájkyně JUDr. I. S., neboť u něj byly dány důvody nutné obhajoby. Po skončení obhajování byla této obhájkyni usnesením téhož soudu ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, přiznána odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové částce 5940 Kč, která byla následně obhájkyni i vyplacena. Obviněnému bylo proto uloženo, aby uhradil státu tuto odměnu a náhradu hotových výdajů, ovšem v částce snížené o 990 Kč, tj. nižší o 20 %, což představuje daň z přidané hodnoty (dále ve zkratce též jen „DPH“), s tím, že odměnu a náhradu hotových výdajů sice soud vyplatil obhájkyni odsouzeného včetně částky DPH, protože obhájkyně je jako plátce DPH povinna ji odvést státu, ovšem po odsouzeném již nelze úhradu této částky spravedlivě požadovat, neboť by fakticky došlo k dvojímu odvodu DPH státu.

Proti tomuto usnesení podal státní zástupce stížnost, o níž rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl. Podstatou námitek státního zástupce bylo tvrzení, že nedochází k dvojí úhradě DPH státu, neboť to, co stát vyplatí na DPH obhájci, ten později odvede příslušnému správci daně, tj. opět státu, a pro stát to tedy neznamená žádný příjem; jediný příjem by pro něj v tomto směru znamenala platba DPH odsouzeným.

Jak uvedl Městský soud v Praze v odůvodnění citovaného usnesení, ač souhlasil s argumenty obsaženými ve stížnosti státního zástupce, nemohl jí vyhovět, neboť soudní praxe se ustálila na názoru, podle něhož odsouzenému se neukládá povinnost k náhradě nákladů obhajoby včetně DPH ani v případě, když jde o ustanoveného obhájce, který je plátcem DPH. Obhájce je obecně oprávněn požadovat, aby mu byla uhrazena jeho odměna a náhrada hotových výdajů, a to včetně DPH, je-li plátcem této daně, a obviněný je pak povinen nahradit odměnu obhájce i další náklady, a to včetně DPH. Pokud je ovšem obhájce obviněnému ustanovován, děje se tak vždy podle pořadníku advokátů vedených soudem a obviněný nemá žádnou možnost ovlivnit, zda mu takto bude ustanoven obhájce, který je plátcem DPH, nebo obhájce, který není plátcem DPH. Proto se soudní praxe ustálila na postupu, který tuto situaci rozlišuje, jinak by postavení obviněných při ustanovování obhájců nebylo rovné a to nelze připustit.

Proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného L. S. Podle názoru ministra spravedlnosti byl napadeným usnesením porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v předcházejícím řízení v ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněného. Podle názoru ministra spravedlnosti soudy nižších stupňů chybně vyložily a použily ustanovení § 151 odst. 2 a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v konečném důsledku soud druhého stupně porušil ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. Při nedostatku výslovné právní úpravy vycházely soudy z premisy, že uložením povinnosti odsouzenému k náhradě DPH vyplacené obhájci by se pro obviněného nespravedlivě zdvojila platba DPH státu (v této souvislosti se v usneseních soudů nižších stupňů odkazuje na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. 1 Tmo 13/2008, kde byl vysloven tento právní názor) a fakticky by tím byla založena nerovnost obviněných, jimž orgány činné v trestním řízení ustanovují obhájce, která by vyplývala z rozdílu mezi tím, zda ustanovený obhájce je nebo není plátcem DPH.

Podle ministra spravedlnosti uvedené argumenty neobstojí. Odvede-li daň z přidané hodnoty obhájce, jemuž stát uhradil odměnu a nahradil hotové výdaje za zastupování obviněného, příslušnému správci daně, činí tak z prostředků, jež byly obhájci předtím vyplaceny soudem. Pro veřejný rozpočet tedy tato částka není dvojím příjmem. Stát fakticky vyplácí částku DPH sám sobě, a to prostřednictvím obhájce ustanoveného soudem. Pokud by tedy odsouzenému byla uložena povinnost uhradit státu také DPH, k žádné dvojí platbě této částky by nedošlo. Ministr spravedlnosti

proto považuje výklad principu rovnosti soudem druhého stupně za nesprávný. Princip rovnosti (jak jej vykládá a chápe i Ústavní soud) není nivelizace ve výsledku, nýbrž garance stejných počátečních šancí. Taková rovnost je podle ministra spravedlnosti zajištěna i při ustanovování obhájců soudem, neboť obhájci jsou za tím účelem vybíráni podle předem daných zákonných pravidel, a je tedy víceméně otázkou nahodilosti, zda obviněnému bude ustanoven obhájce, který je plátcem DPH, nebo ten, který jím není. Žádný obviněný není apriori znevýhodněn, neboť pořadník ustanovovaných advokátů je pro všechny obviněné stejný, a princip rovnosti tak nemůže být dotčen. Podle názoru ministra spravedlnosti výklad Městského soudu v Praze může být v konečném důsledku pro obviněné i diskriminační, neboť obviněný, který si zvolí obhájce, jenž je plátcem DPH, bude povinen nahradit jeho odměnu včetně DPH, kdežto obviněnému, jemuž bude tento obhájce ustanoven, nebude uložena povinnost platit DPH, ačkoliv mu bylo poskytnuto plnění (právní pomoc) ve stejném režimu. Výklad ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. zaujatý v napadeném rozhodnutí má v neposlední řadě nepříznivý dopad i do fiskální oblasti. Proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil namítané porušení zákona ve prospěch obviněného L. S., když jiný postup než akademické konstatování, že byl porušen zákon ve prospěch obviněného, současná právní úprava neumožňuje.

K podané stížnosti pro porušení zákona se vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství tak, že s ní souhlasí, neboť odsouzený je povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje ve stejné výši, v jaké je předtím stát uhradil ustanovenému obhájci. Podle státní zástupkyně vyplývá uvedený názor přímo z textu ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. a právní úprava je v tomto směru jednoznačná. Stejné závěry lze vyvodit i z ustanovení § 23a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, jakož i z ustanovení § 5, § 14 odst. 2 písm. a) a § 21 odst. 5 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Proto státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud vyhověl podané stížnosti pro porušení zákona a rozhodl v souladu s ní.

Obhájce obviněného JUDr. L. Š. se vyjádřil k podané stížnosti pro porušení zákona tak, že navrhuje její zamítnutí, neboť ji pokládá za nedůvodnou. Obhájce se ztotožnil s argumentací obou nižších soudů, podle nichž uložení povinnosti odsouzenému uhradit náklady obhajoby včetně příslušné částky odpovídající DPH znamená pro stát dvojí příjem DPH. Rovněž se tím zakládá nerovnost mezi odsouzenými podle toho, zda jim byl ustanoven jako obhájce advokát, který je plátcem DPH, nebo advokát, který není tímto plátcem. Podle názoru jmenovaného obhájce obviněného jak trestní řád, tak i ostatní relevantní procesní normy, tj. občanský soudní řád a soudní řád správní, rozlišují mezi nárokem na odměnu a na náhradu hotových výdajů na jedné straně a částkou připadající na úhradu DPH na straně druhé. Proto lze výkladem ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. dovodit, že odsouzený je povinen zaplatit toliko odměnu a hotové výdaje uhrazené státem obhájci, nikoli však již „nástavbu“ těchto nákladů, tj. částku odpovídající DPH, kterou obhájce odvádí státu jako plátce DPH. Odsouzený je tedy povinen státu nahradit částku vyplacenou ustanovenému obhájci bez DPH, přičemž takový postup odpovídá i zákonu o dani z přidané hodnoty.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že zákon byl porušen.

Podle § 22 a § 23a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 13 a násl. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), obhájce poskytuje své služby (zpravidla) za odměnu a mimo jiné má též nárok na náhradu hotových výdajů. Je-li advokát plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně též částka odpovídající této dani, kterou je povinen odvést státu.

V souvislosti s posuzovanou problematikou je třeba připomenout též některá relevantní ustanovení zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o DPH“). Tak podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o DPH je předmětem daně z přidané hodnoty

poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k této dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku, přičemž osobou povinnou k DPH je i fyzická osoba, která samostatně uskutečňuje takovou činnost, kterou se mimo jiné rozumí i výkon nezávislé činnosti právníků (§ 5 odst. 1, 2 zákona o DPH). Za poskytnutí služby se pro účely zákona o DPH považuje též poskytnutí služby za úplatu i na základě rozhodnutí státního orgánu nebo vyplývající ze zvláštního právního předpisu (§ 14 odst. 1, 2 zákona o DPH). Podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona o DPH se u služeb uplatňuje základní sazba DPH ve výši 20 %.

Jak vyplývá z obsahu trestního spisu v posuzované věci, proti obviněnému L. S. bylo u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 25 T 23/2010 vedeno trestní stíhání pro přečiny krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. V průběhu řízení nastal u obviněného důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř., a jelikož si obviněný sám nezvolil obhájce, ač byl o tomto svém právu řádně poučen, ustanovil mu soud jako obhájkyni JUDr. I. S. Obviněný byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 17. 5. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, uznán vinným výše uvedenými trestnými činy; téhož dne nabyl rozsudek právní moci.

Obvodní soud pro Prahu 3 usnesením ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, rozhodl podle 151 odst. 2, 3 tr. ř. o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené obhájkyně obviněného, a to ve výši 5940 Kč; tato částka představovala odměnu ustanovené obhájkyně ve výši 4050 Kč, paušální částku náhrady nákladů ve výši 900 Kč a DPH ve výši 20 %, která v posuzovaném případě činila částku 990 Kč. Obhájkyně obviněného byla v rozhodné době plátcem DPH a také uplatnila přiznání odměny a náhrady hotových výdajů včetně DPH v tomto rozsahu. Soudem přiznaná částka odměny a náhrady hotových výdajů byla poté uhrazena obhájkyni JUDr. I. S. ve výši 5940 Kč.

Obviněnému pak byla usnesením Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, ve spojení s napadeným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, uložena povinnost, aby nahradil státu pouze částku ve výši 4950 Kč, tj. státem uhrazenou odměnu ustanovené obhájkyně obviněného a náhradu jejích hotových výdajů, nikoliv však částku ve výši 990 Kč představující DPH, a to s již výše citovaným zdůvodněním.

Podle názoru Nejvyššího soudu jde v posuzovaném případě o otázku, na jejíž řešení neposkytuje text zákonné úpravy zcela jednoznačnou odpověď. Trestní řád při stanovení povinnosti odsouzeného nahradit státu náklady trestního řízení používá v ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. dikci „odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem“, ale už je dále nespecifikuje v tom směru, zda se v případě, kdy ustanovený obhájce je plátcem DPH, jedná o odměnu a hotové výdaje zvýšené o částku představující DPH, či nikoliv. Neuvedení částky připadající na DPH v tomto ustanovení (na rozdíl od dikce ustanovení § 151 odst. 2 tr. ř.) však podle názoru Nejvyššího soudu neznamená, že by odsouzený nebyl povinen nahradit státu částku DPH, jestliže stát uhradil ustanovenému obhájci jeho odměnu a hotové výdaje včetně příslušné DPH.

Při výkladu výše uvedených zákonných ustanovení je třeba podle názoru Nejvyššího soudu vycházet již z povahy vzájemných vztahů státu (soudu) a ustanoveného obhájce na straně jedné a vztahu tohoto obhájce a obviněného na straně druhé. Vzhledem k těmto vztahům pak nemůže obstát výklad zvolený v posuzované věci soudy nižších stupňů, který byl zjevně inspirován právním názorem obsaženým v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. 1 Tmo 13/2008.

Podle platné právní úpravy obviněný nese zásadně sám náklady své obhajoby, nejde-li o případ obhajoby bezplatné nebo obhajoby za sníženou odměnu. Stát v tomto směru nijak neingeruje do vztahu obviněného a jím zvoleného obhájce, a je tedy v zásadě na nich, na jakých podmínkách poskytování služby (právní pomoci) se mezi sebou dohodnou. V zásadě však platí již výše uvedené, tj. že advokát (obhájce) poskytuje své právní služby za odměnu, má též nárok na náhradu hotových

výdajů, a je-li plátcem DPH, tj. má-li v souvislosti s poskytováním právních služeb povinnost odvést státu DPH (viz výše citovaná ustanovení zákona o DPH), pak mu vedle toho náleží i částka odpovídající této dani.

Je-li u obviněného dán některý z důvodů nutné obhajoby (§ 36 a násl. tr. ř.) a obviněný si sám nezvolí obhájce (jak tomu bylo i v posuzovaném případě), ustanoví ho obviněnému soud. V takovém případě je, nemá-li obviněný současně nárok na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu, stát až do skončení trestního řízení za obviněného garantem úhrady nákladů obhajoby ustanoveného obhájce. Důvodem, proč stát prozatímně nese náklady obhajoby obviněného, je zejména potřeba vytvoření nezbytných materiálních podmínek k realizaci práva na právní pomoc v případech, kdy zajištění obhajoby obviněného je nezbytné v zájmu tzv. fair procesu (viz nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 167/05). Tím, že stát takto garantuje vyplacení odměny ustanovenému obhájci, zajišťuje to, aby byla v těchto nezbytných případech skutečně poskytnuta právní pomoc a aby jejímu poskytnutí nebránila např. projevená neochota obviněného podílet se na nákladech své obhajoby.

Stát tedy z uvedeného hlediska hradí ustanovenému obhájci náklady obhajoby pouze prozatímně. Dočasně tak supluje roli obviněného, který v případě, když je v řízení pravomocně uznán vinným a nemá-li právo na bezplatnou obhajobu (§ 33 odst. 2 tr. ř.), je povinen nahradit státu tyto náklady obhajoby. V konečném důsledku hradí náklady ustanoveného obhájce zásadně sám obviněný, a to v takové výši, v jaké by je jinak hradil pro případ tzv. mimosmluvní odměny (§ 6 a násl. advokátního tarifu), kdyby jeho vztah s obhájcem nebyl založen na základě rozhodnutí soudu v souladu se zákonnou úpravou vyplývající z trestního řádu (§ 39 odst. 1 tr. ř., § 14 odst. 2 písm. a/ zákona o DPH), ale smlouvou a na jejím podkladě udělenou plnou mocí. Pokud je tedy ustanovený obhájce obviněného plátcem DPH, tzn. jestliže je povinen z odměny za právní služby poskytnuté za úplatu odvést státu částku ve výši odpovídající DPH, pak mu stát uhradí tuto odměnu za obviněného, a to navýšenou o příslušnou částku DPH (§ 151 odst. 3 tr. ř.), stejně jako by k tomu byl povinen obviněný, kdyby si sám zvolil obhájce. Právě opačný postup by zakládal nerovnost mezi obviněnými, jestliže v případě ustanoveného obhájce (plátce DPH) by obviněný nebyl povinen uhradit částku připadající na DPH, zatímco v případě, kdyby si obviněný sám zvolil téhož advokáta jako obhájce, by zcela nepochybně uhradil odměnu za právní služby a hotové výdaje včetně příslušné částky DPH odváděné tímto obhájcem státu. Pokud byl obviněný pravomocně uznán vinným trestným činem, je povinen nahradit státu celou částku, kterou stát vynaložil jako náklady na ustanoveného obhájce, a to včetně částky představující DPH, protože stejně tak by učinil ve vztahu k obhájci i samotný obviněný, jestliže by náhradu těchto nákladů trestního řízení nezprostředkoval stát.

Jiný výklad ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., podle něhož odsouzený (nemá-li právo na bezplatnou obhajobu) je povinen nahradit státu „odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem“, by jednak odporoval garanční úloze státu v případech nutné obhajoby, jednak by tím bylo založeno nerovné postavení mezi obviněnými, kteří si obhájce, jenž je plátcem DPH, v případě, kdy je dán důvod nutné obhajoby, sami zvolí a udělí mu plnou moc, a těmi obviněnými, kteří si jej ani v případě nutné obhajoby nezvolí, a proto jim ho ustanoví soud. První skupina těchto obviněných by totiž měla bezvýjimečnou povinnost uhradit náklady jimi zvoleného obhájce včetně částky představující DPH, kdežto u druhé skupiny obviněných by byla jejich povinnost nahradit vzniklé náklady obhajoby nedůvodně snížena o částku DPH. Naopak, vůbec nelze spatřovat nerovnost v postavení obviněných, kterým je jako obhájce ustanoven advokát, jenž je plátcem DPH, a náklady jejich obhajoby se tak zvyšují o částku představující příslušnou částku DPH, a těmi obviněnými, jimž je ustanoven obhájce, který není plátcem DPH. Jak ve stížnosti pro porušení zákona správně zdůraznil i ministr spravedlnosti, princip rovnosti je třeba chápat zásadně jako rovnost počátečních (výchozích) šancí. Tu trestní řád zajišťuje všem obviněným, u nichž je dán některý z důvodů nutné obhajoby, když podle § 38 odst. 1 tr. ř. má vždy přednost volba obhájce obviněným před jeho

ustanovením soudem, resp. soud přistoupí k ustanovení obhájce až tehdy, když si obviněný v poskytnuté lhůtě sám obhájce nezvolí. Každý obviněný tedy má především právo zvolit si obhájce sám, a to takového obhájce, který bude nejlépe vyhovovat jeho požadavkům i finančním možnostem. Nic mu tedy nebrání, aby si sám, a to popřípadě i kdykoli poté, co mu soud již ustanovil obhájce, zvolil toho obhájce (a udělil mu plnou moc), který např. nebude plátcem DPH, a aby tím obviněný případně ovlivnil náklady své obhajoby. Uvedené kritérium, tedy zda je advokát plátcem DPH či nikoli, může upřednostnit jen obviněný při své volbě obhájce, avšak není žádným zákonným hlediskem pro soud, který poté, co si obviněný i přes řádné poučení sám nezvolil obhájce ve stanovené lhůtě, mu ustanoví obhájce, jak tomu bylo též v posuzované věci obviněného L. S. V tomto směru lze odkázat jednak na ustanovení § 38 odst. 1 tr. ř., jednak na zákonem upravený postup soudů při ustanovování obhájců z řad advokátů, kteří souhlasí s výkonem obhajoby jako ustanovení obhájci, a to postupně tak, jak jsou podle příjmení uvedeni v pořadníku vedeném u příslušného soudu, v jehož obvodu mají konkrétní advokáti své sídlo (§ 39 odst. 1 až 3 tr. ř.). Proto nelze spatřovat porušení principu rovnosti ani v tom, že zatímco jednomu obviněnému byl ustanoven obhájcem advokát, který je plátcem DPH, tak v případě jiného obviněného se jednalo o obhájce, který není plátcem DPH.

Nemůže obstát ani argument soudů nižších stupňů opírající snížení povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů nutné obhajoby o částku odpovídající DPH tím, že jinak by došlo k dvojí platbě této daně za tutéž zdanitelnou právní službu. V posuzovaném případě ve skutečnosti k žádnému dvojímu a pro obviněného nespravedlivému odvodu DPH nedochází. Jak je totiž zřejmé, pokud stát (soud) uhradil ustanovenému obhájci, který je plátcem DPH, jeho odměnu a hotové výdaje, tak mu je uhradil včetně DPH. V tomto okamžiku stát nejenže nezískává žádnou částku odpovídající DPH, na kterou má nárok podle zákona o DPH, ale naopak stát (resp. soud) takovou částku vyplácí obhájci. To znamená, že se ocitá v situaci, kdy místo toho, aby mu byla uhrazena částka odpovídající 20 % daně z přidané hodnoty, tak naopak o tuto částku přichází. Soud v souvislosti s vyúčtováním nákladů obhajoby (tj. s poskytnutím právní služby za úplatu ze strany advokáta) vlastně vystupuje jako prostředník mezi ustanoveným obhájcem – plátcem DPH a jeho klientem – obviněným. Odsouzený tím, že nahradí náklady své obhajoby včetně částky DPH v podstatě jen vyrovnává takto vzniklý „úbytek“ na DPH. Při postupu zvoleném soudy nižších stupňů v trestní věci obviněného L. S. totiž ve svém důsledku nedochází k cílenému jedinému odvodu této daně, ale ve skutečnosti není odvedena žádná daň z posuzovaného zdanitelného plnění, které je předmětem DPH, tj. ze služby právní pomoci poskytnuté obhájcem. Služba spočívající v právní pomoci je jako zdanitelné plnění za úplatu poskytnuta obviněnému, který jako „odběratel“ této služby (resp. „konečný spotřebitel“) je povinen za ni zaplatit její cenu. Pokud je součástí této ceny i DPH, je odsouzený povinen ji zaplatit a v jejím rámci uhradit též příslušnou část připadající na DPH (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 25/2004 Sb. rozh. tr.). Stát ve skutečnosti získává příslušnou částku DPH jen jednou, a to jen v rámci jejího odvedení advokátem (obhájcem) jako plátcem DPH.

Lze tak uzavřít, že soud v rozhodnutí učiněném podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. o povinnosti odsouzeného nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem uloží odsouzenému, který nemá nárok na bezplatnou obhajobu, povinnost zaplatit státu stejnou částku, jakou soud předtím podle § 151 odst. 2 tr. ř. pravomocně přiznal tomuto obhájci a posléze mu ji i uhradil, tj. částku představující jak odměnu obhájce a náhradu jeho hotových výdajů, tak i částku připadající na daň z přidané hodnoty, pokud je obhájce plátcem této daně, a má tak povinnost odvést ji státu.

Nejvyšší soud tedy podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Městského soudu v Praze a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c) a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněného L. S. Protože zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného, nelze učinit jiný výrok, než jen konstatovat zmíněné porušení zákona (§ 269 odst. 2 tr. ř.

a contrario).